

Проект

ПОЛОЖЕННЯ про куточок живої природи загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів

І. Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок організації діяльності куточка живої природи (далі - КЖП), що створюються у загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладах (далі - навчальний заклад) з метою проведення учнями (вихованцями) загальноосвітніх навчальних закладів, вихованцями (учнями, слухачами) позашкільних навчальних закладів (далі - учні) лабораторних і практичних занять з природознавства, біології, екології, трудового навчання, навчальних практик, науково-дослідницької, природоохоронної та екскурсійної діяльності.

2. Координаційно-методичний супровід роботи КЖП здійснюють позашкільні навчальні заклади еколого-натуралістичного напрямку.

ІІ. Вимоги до функціонування КЖП

1. Площа, місце розташування, кількісний та видовий склад рослин і тварин КЖП визначаються з урахуванням кількості учнів у навчальному закладі, місцевих умов і стану матеріально-технічного забезпечення навчального закладу.

Необхідним обладнанням та інвентарем КЖП забезпечується навчальним закладом, в якому він діє.

2. КЖП може мати:

експозиційну частину (відділки);

навчально-дослідну частину (відділки);

відділ лабораторно-селекційної роботи;

підсобні та карантинні приміщення.

3. В експозиційній частині КЖП можуть розміщуватися екзотичні та вітчизняні рослини і тварини.

Експозиції можуть бути тематичними чи комплексними, їхній кількісний та видовий склад визначається керівником КЖП з урахуванням місцевих умов і наявності експозиційних майданчиків.

4. Навчально-дослідна частина КЖП може складатися з об'єктів, кількісний і видовий склад яких передбачено навчальними програмами з предметів природничого циклу, відповідних курсів варіативної частини навчального плану навчального закладу.

5. Відділок лабораторно-селекційної КЖП роботи створюється з метою вивчення, спостереження, збереження, догляду та розмноження представників рослинного і тваринного світу за наявності умов для утримання, розмноження та вирощування рослин і тварин, а також необхідної кількості місць для роботи учнів.

6. У підсобних приміщеннях КЖП зберігаються корми для тварин, обладнання, інвентар, знаряддя і прилади для догляду за рослинами і тваринами, комплекти робочого одягу та аптечка першої допомоги, розміщуються засоби пожежної безпеки.

Складування, зберігання та приготування кормів здійснюється у різних спеціально обладнаних приміщеннях (шафах), у холодильнику з дотриманням правил зберігання і переробки.

7. Не допускається використовувати КЖП не за цільовим призначенням, а також утримувати в КЖП тварин, хворих на інфекційні хвороби.

8. Забороняється утримувати в КЖП отруйні рослини і тварин або продукти життєдіяльності яких є алергенами; тварин хворих на інфекційні хвороби або носіїв небезпечних для людей хвороб.

III. Керівництво КЖП

1. Завідувач КЖП призначається на посаду та звільняється з посади керівником навчального закладу, в якому діє КЖП.

2. Завідувач КЖП:

складає річний план роботи КЖП;

веде необхідну документацію: особисті картки тварин КЖП, за зразком наведеним у [додатку 1](#) до цього Положення, журнал обліку та руху тварин КЖП, за формою наведеною у [додатку 2](#) до цього Положення, журнал інструктажу з техніки безпеки;

забезпечує належні умови для проведення роботи учнів в КЖП;

забезпечує виконання річного плану роботи КЖП;

забезпечує дотримання вимог щодо охорони дитинства, санітарно-гігієнічних та протипожежних норм, техніки безпеки, а також здійснює нагляд за станом і безпечною експлуатацією обладнання, інвентарю;

відповідає за стан та умови утримання, зберігання рослин і тварин КЖП, організацію навчально-виховної роботи з учнями відповідно до правил техніки безпеки та санітарно-гігієнічних вимог;

щомісяця проводить інвентаризацію наявних об'єктів рослинного і тваринного світу КЖП;

звітує перед педагогічною радою навчального закладу про здійснену навчально-виховну і дослідницьку роботу в КЖП;

подає пропозиції керівнику навчального закладу, педагогічній раді щодо удосконалення діяльності КЖП, його матеріально-технічного забезпечення та реалізації отриманої продукції.

3. Оплата праці завідувача КЖП здійснюється відповідно до обсягу навантаження згідно з вимогами [статті 22](#) Закону України «Про позашкільну освіту».

IV. Зміст та організація діяльності учнів в КЖП

1. Основними напрямками діяльності учнів в КЖП є:

вивчення поведінки, біології і екології рослин і тварин;

проведення систематичних спостережень за ростом і розвитком рослин і тварин;

комплексний догляд за рослинами і тваринами КЖП відповідно до вимог їхнього утримання;

заготівля кормів;

проведення навчально-дослідницької роботи;

проведення природоохоронної роботи.

2. Дослідницька та практична робота учнів в КЖП проводиться на основі знань, яких вони набули в процесі вивчення основ наук, з використанням досягнень сучасної науки та практичного досвіду.

Діяльність учнів в КЖП здійснюється лише під керівництвом учителя, керівника гуртка, групи тощо.

3. Робота учнів в КЖП організовується відповідно до плану роботи КЖП, який є складовою річного плану роботи навчального закладу, в якому діє КЖП.

4. Для роботи в КЖП залучаються учні 2 - 12 класів навчального закладу. Кількість учнів (вихованців) у ланці становить до 5 осіб.

5. Організація роботи учнів в КЖП здійснюється згідно з вимогами [Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01 серпня 2001 року № 563, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 листопада 2001 року за № 969/6160 (зі змінами).

6. Учні допускаються до роботи у КЖП лише після проведення з ними відповідних інструктажів та перевірки знань згідно з вимогами [Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці](#) та [Переліку робіт з підвищеною небезпекою](#), затверджених наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року відповідно за № 231/10511, № 232/10512 (зі змінами); [Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 18 квітня

2006 року № 304, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 липня 2006 року за № 806/12680 (зі змінами).

7. Згідно з правилами внутрішнього розпорядку навчального закладу з учнями, які залучаються до проведення дослідницької роботи та догляду за рослинами і тваринами в КЖП, проводяться заняття, які організовує вчитель біології, керівник гуртка, групи чи іншого творчого об'єднання еколого-натуралістичного напрямку.

8. Учні працюють в КЖП лише в денний час, при цьому не допускається робота учнів з отрутохімікатами та хворими тваринами.

9. Керівники гуртків, груп чи іншого творчого об'єднання еколого-натуралістичного напрямку і вчителі, які здійснюють керівництво роботою в КЖП, забезпечують дотримання вимог законодавства України про працю, про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, правил пожежної безпеки тощо.

V. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення діяльності КЖП

Витрати на фінансування та матеріально-технічне забезпечення діяльності КЖП здійснюються за рахунок коштів, не заборонених чинним законодавством України.

Додаток 3
до Положення про
куточок живої природи

Орієнтовне матеріально-технічне забезпечення куточка живої природи

Назва приладдя та обладнання	Кількість	
	Початкова школа	Основна і старша школа
1	2	3
1. Флораріуми		2
2. Тераріуми:		
- для плазунів		1
- для земноводних	1	1
3. Акваріуми:	1	1 - 3
- декоративний (100 - 200 л)	1	1 - 3
- видовий (цихліди, соми, живородні 100 - 200 л)	1	1 - 3
- для розмноження (15 - 30 л)	2	3
- для підростання молоді (15 - 100 л)	2	8 - 10
4. Віварії:		
- клітки для утримання ссавців	2	5 - 6
- клітки для утримання птахів	2	5 - 10
5. Обладнання:		
- мікрокомпресори	2	5 - 10
- фільтрувальні пристрої	2	5 - 6
- терморегулятори	7	20
- термокабелі для підігріву тераріумів	4	15 - 20
- рефлектори для денного підігріву тераріумів	1	3 - 9
- обладнання для догляду за акваріумами і тераріумами	1 - 2 у залежності від місцевих умов	3 - 9 у залежності від місцевих умов
- освітлювальні прилади	10	30

Додаток 4
до Положення про куточок
живої природи

ОРІЄНТОВНИЙ СПИСОК
рослин, рекомендованих для вирощування в
куточку живої природи

1. Родина Акантові Белопероне	Acanthaceae	Beloperone
2. Родина Амарилісові Амариліс Гемантус Гіпераструм Клівія	Amaryllidaceae	Amaryllis Haemanthus Hippeastrum Clivia
3. Родина Ароїдні Аглаонема Алоказія Антуриум Діфенбахія Монстера Спатифіллум Філодендрон	Araceae	Aglaonema Alocasia Anthurium Difffenbachia Monstera Spathiphyllum Philodendron
4. Родина Аспарагусові Аспарагус	Asparagaceae	Asparagus
5. Родина Балзамінові Бальзамін	Balsaminaceae	Impatiens
6. Родина Бегонієві Бегонія	Begoniaceae	Begonia
7. Родина Бромелієві Ананас Вільбергія Ехмея	Bromeliaceae	Ananas Billbergia Aechmea
8. Родина Вересові Азалія індійська, або рододендрон індійський	Ericaceae	Azalea indica Rhododendron indicum
9. Родина Геснерієві Аіменес Сенполія, або узамбарська фіалка Синінгія, або глоксинія	Gesneriaceae	Achimenes Saintpaulia Sinningia
10. Родина Губоцвіті Плектрантус	Lamiaceae	Plectranthus
11. Родина Діоскорейні Діоскорейя	Dioscoreaceae	Dioscorea
12. Родина Кривові Пеліонія	Urticaceae	Pellionia
13. Родина Лаврові	Lauraceae	

Лавр благородний		Laurus obilis
14. Родина Лілійні	Liliaceae	
Аспідістра		Aspidistra
Глоріоза		Gloriosa
Хлорофітум		Chlorophytum
15. Родина Марантові	Marantaceae	
Калатея		Calathea
Маранта		Maranta
16. Родина Миртові	Myrtaceae	
Акка, або фейхоа		Acca
Евкالیпт		Eucalyptus
Мирт		Myrtus
17. Родина Молочайні	Euphorbiaceae	
Молочай блискучий		Euphorbia milii
18. Родина Пальмові	Palmae	
Фінік канарський, або фінікова пальма		Phoenix canariensis
19. Родина Адіантові	Adiantaceae	
Адіантум		Adiantum
20. Родина Аспленієві	Aspleniaceae	
Аспленіум бульбоносний		Asplenium bulbiferum
21. Родина Давалієві	Davalliaceae	
Нефролепіс		Nephrolepis
22. Родина Первоцвіті	Primulaceae	
Цикламен		Cyclamen
23. Родина Перцеві	Piperaceae	
Пеперомія		Peperomia
24. Родина Ранникові	Scrophulariaceae	
Кальцеоларія		Calceolaria
25. Родина Рутові	Rutaceae	
Цитрус		Citrus
26. Родина Шовковицеві	Moraceae	
Фікус пружний		Ficus elastica
Інжир		Ficus carica
27. Родина Агавові	Agavaceae	
Агава		Agave
28. Родина Айстрові	Asteraceae	
Хрестовник		Senecio
29. Родина Асфodelові	Asphodelaceae	
Алое		Aloe
Гавортія		Haworthia
Гастерія		Gasteria
30. Родина Драценові	Dracaenaceae	
Сансев'єра		Sansevieria
31. Родина Кактусові	Cactaceae	

Епіфіллум (філокактус)		Epiphyllum	
Ехінопсис		Echinopsis	
Мамілярія		Mamillaria	
Опунція		Opuntia	
Зігокактус		Zygocactus	

32. Родина Ластівневі	Asclepiadaceae		
Стапелія		Stapelia	
Хойя		Hoya	

33. Родина Товстянкові	Crassulaceae		
Каланхое		Kalanchoe	
Ехеверія		Echeveria	
Очиток		Sedum	
Товстянка		Crassula	
Бріофіллум		Bryophyllum	

34. Родина Мальвові	Malvaceae		
Гібіскус (троянда китайська)		Hibiscus rosa- sinensis	

35. Родина Геранієві	Geraniaceae		
Пеларгонія зональна		Pelargonium	

36. Родина Аралієві	Araliaceae		
Плющ звичайний		Hedera helix	

37. Родина Осокові	Cyperaceae		
Циперус		Cyperus	

Додаток 5
до Положення про
куточок живої
природи

ОРІЄНТОВНИЙ СПИСОК

тварин, рекомендованих для утримання в
куточку живої природи

Комахи:			

Палочник індійський	Carausius morosus		
Палочник в'єтнамський	Extradentatum		
Цвіркун хатний	Gryllus domesticus		
Цвіркун польовий	Gryllus campestris		
Шовкопряд тутовий	Bombyx mori		
Шовкопряд дубовий	Antherala pernyi		
Богомол звичайний	Mantis religiosa		

Земноводні:			

Квакша звичайна	Hyla arborea		
Квакша японська	Hyla japonica		
Квакша блакитна (австралійська)	Litoria caerulea		
Квакша гігантська (австралійська)	Litoria infrafrenata		
Жаба шпорцева	Xenopus laevis		
Тритон гребінчастий	Triturus cristatus		
Тритон звичайний	Triturus vulgaris		
Тритон гольчастий	Pleurodeles waltli		

Аксолотль	<i>Ambystoma tigrinum</i>

Плазуни:	

Ящірка прудка	<i>Lacerta agilis</i>
Ящірка зелена	<i>Lacerta viridis</i>
Еублефар плямистий	<i>Eublepharis macularius</i>
Вуж звичайний	<i>Natrix natrix</i>
Вуж водяний	<i>Natrix tessellata</i>
Черепаха болотяна	<i>Emys orbicularis</i>
Черепаха червоновуха	<i>Pseudoemys scripta</i>
Черепаха степова	<i>Testudo horsfieldi</i>

Птахи:	

Нерозлучник рожевощокий	<i>Agapornis roseicollis</i>
Нерозлучник масковий	<i>Agapornis personata</i>
Папуга хвилястий	<i>Melopsittacus undulatus</i>
Папуга німфівий (карелла)	<i>Nymphicus hollandicus</i>
Канарка	<i>Serinus canaria</i>
Рисовка	<i>Munia oryzivora</i>
Амадина зебрава	<i>Taeniopygia guttata</i>
Амадина японська	<i>Lonchura striata var domestica</i>

Ссавці:	

Свинка морська	<i>Cavia parcellus</i>
Хом'ячок сирійський або золотистий	<i>Mesocricetus auratus</i>
Хом'ячок джунгарський	<i>Phodopus sungarus</i>
Піщанка монгольська	<i>Meriones unguiculatus</i>
Піщанка велика	<i>Rhombomys opimus</i>
Дегу	<i>Octodon degu</i>

Додаток 6
до Положення про
куточок живої природи

**ОРІЕНТОВНИЙ СПИСОК
рослин і тварин, рекомендованих для утримання в акваріумі**

Холодноводний акваріум	

1. Риби	
- карась	<i>Carassius carassius</i>
- піщур	<i>Gobio gobio</i>
- колючка дев'ятиголова	<i>Pungitius pungitius</i>
- в'юн	<i>Misgurnus fossilis</i>
- верховодка	<i>Leucaspis delineatus</i>
2. Молюски	
- катушка	<i>Planorbis sp</i>
- фіза	<i>Physa fontinalis</i>
3. Рослини	
- ряска мала	<i>Lemna minor</i>
- вольфія	<i>Wolffia arrhiza</i>
- елодея канадська	<i>Elodea canadensis</i>
- роголистник темно-зелений	<i>Ceratophyllum demersum</i>
- латаття біле	<i>Nymphaea alba</i>
- глечики жовті	<i>Nuphar luteum</i>

- водяний мох	<i>Fontinalis antipyretica</i>

Тепловодний акваріум	

1. Риби	
- гупі	<i>Poecilia reticulata</i>
- пецилія	<i>Xiphophorus maculatus</i>
- меченосець	<i>Xiphophorus helleri</i>
- скалярія	<i>Pterophyllum scalare</i>
- риба-папуга	<i>Pelvicachromis pulcher</i>
- півник	<i>Betta splendens</i>
- макропод	<i>Macropodus opercularis</i>
- гурами блакитний	<i>Trichogaster trichopterus</i>
	<i>sumatranus</i>
- сомик крапчастий	<i>Corydoras paleatus</i>
- вуалехвіст	<i>Carassius auratus auratus</i>
- кардинал	<i>Tanichthys albonubes</i>

2. Молюски	
- ампулярія	<i>Ampullaria</i> sp
- меланія	<i>Melanoides tuberculata</i>
- катушка червона	<i>Planorbis corneus</i> var
	<i>rubra</i>

3. Рослини	
- мох яванський	<i>Vesicularia dubyana</i>
- річчія плавуча	<i>Riccia fluitans</i>
- папороть крилоподібний	<i>Microsorium pteropus</i>
- валіснерія спіральна	<i>Vallisneria spiralis</i>
- кабомба водяна	<i>Cobomba aquatica</i>
- людвігія повзуча	<i>Ludwigia repens</i>
- номафіла пряма	<i>Nomaphila stricta</i>
- гігрофіла багатонасінна	<i>Hygrophila polysperma</i>
- перистолисник різнолисний	<i>Myriophyllum heterophyllum</i>
- ротала індійська	<i>Rotala indica</i>
- ехінодорус амазонський	<i>Echinodorus amazonicus</i>
